

AİLE KATILIMI ÇALIŞMALARINA YÖNELİK EBEVEYN ve ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Perihan ÜNÜVAR¹

M. Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Burdur/Türkiye

Özet

Bu araştırmanın amacı Burdur ili okul öncesi eğitim kurumlarında yürütülen aile katılımı çalışmaları konusunda ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılmasıdır. Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Tekil ve ilişkisel taramalara yer verilmiştir. Çalışma grubunu üç bağımsız anaokulu ve sekiz ilköğretim okulunu anasınıfı ebeveynlerinden çalışmaya katılmayı kabul eden 114 ebeveyn ve 30 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri Çağdaş ve arkadaşları tarafından geliştirilen “Aile Katılımı Çalışmaları” adlı anketin düzenlenmiş ebeveyn ve öğretmen formları ile elde edilmiştir. Araştırmanın bulgularına öğretmen ve ebeveynlerin aile katılımına yönelik görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Aile, Aile Katılımı, Okul Öncesi Eğitim

Abstract

The aim of this study is to compare with parents and teachers' views related to parent involvement activities in pre-school education institutions in Burdur . The descriptive method was employed singular and relational surveys were utilized in the study. The sample of the study was comprised of 114 parents and 30 teachers of preschool children at three independent kindergartens and eight primary school kindergartens in central Burdur province. The data of the study were gathered by the “Family Involvement Practices” questionnaire developed by Çağdaş et al. According to findings in this study, a significant differences were found between Parents and teacher' views regarding to parent involvement activities

Key words: Family, Family Involvement, Preschool Education

1 Yrd.Doç.Dr. Okulöncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı. e-posta:perihanunuvar@mynet.com

1. GİRİŞ

Çocuklar doğdukları günden başlayarak inançlarını, tutumlarını ve davranışlarını şekillendiren bir aile ortamında yaşamaya başlarlar. Okul öncesi dönemde, büyüme ve gelişmenin her aşamasında çocuğu korumak, yetiştirmek, çocuğun ihtiyaçlarını karşılamak, yaşam koşullarını iyileştirmek, gelişmesi için olanaklar sağlamak, ailenin olduğu kadar, yakın çevresinin, eğitim kurumlarının ve üyesi olduğu toplumun da görevidir (1). Okul öncesi eğitim kurumları günümüz toplumlarında çocuğun giderek artan güvenli oyun alanı ve yaşlıları ile birlikte bulunma ihtiyaçlarına cevap verebilmek açısından önemli bir görevi yerine getirmektedirler. Ayrıca sayıları gün geçtikçe artan çalışan kadınların, evden uzak buldukları süre içinde çocuklarını güvenle bırakabilecekleri bir kuruma duydukları ihtiyaç okul öncesi eğitim kurumlarının temel kurulum nedenleri arasında yer almaktadır (2).

Aile ve okul öncesi eğitim kurumları ilk yıllardan itibaren çocuğun eğitiminden sorumludurlar. Aile ve okul öncesi eğitim kurumlarının birbirinden bağımsız olarak istenen başarıyı elde etmesi çok olanaklı değildir. Çocuğun eğitim sorumluluğunun paylaşılması bakımından ailelerin okul öncesi eğitime katılımlarının sağlanması büyük önem taşımaktadır (3). Eğitime ailenin katılımı, çok sayıda olumlu akademik etkiyi beraberinde getirmektedir (4, 5).

Okul öncesi eğitimde, aile katılımını sağlayan programlarda yetişen çocukların gelişiminde olumlu etkiler olduğu görülmüştür (6). Okul öncesi dönemde ailenin aktif katılımının, çocuğun gelişim alanlarının hepsinde olumlu etkiler yaptığı Marcon (1999), ve Percival (1995) tarafından yapılan araştırmalarda elde edilen bulgulardandır (7,8).

Marcon (1999), araştırmasında ailelerin okulda geçirdikleri zaman ile çocuklarının sahip oldukları temel okul becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Çocuklarını, diğer çocukların bulunduğu ortamlarda gözlemek ailelere, çocuklarının güçlü ve zayıf yönlerini öğrenme fırsatı da sunmaktadır (7). Driessen, Smit.ve Slegers, (2005) aile katılıma yönelik araştırmaları sonucunda; ailelerin okul etkinliklerine katılımlarının, çocukların başarılarında farklılıklar yarattığı, ailedeki havayı yumuşattığı, çocukların özgüven ve iyilik hallerini de olumlu yönde etkilediği bulgusuna ulaşmışlardır. (9). Aile katılımının çocuklar üzerinde gözlenen olumlu etkileri, katılımı sağlamaya yönelik çabaların sürdürülmesini gerektirir. Bu çabaların temelinde de ebeveynlerle kurulabilecek iletişim yatmaktadır. Ebeveyn katılımını sağlamada en önemli bileşen ev ile okul arasında kurulabilen iletişimdir (10). Çocukları daha iyi anlamak için okulla anne, baba arasında iyi bir iletişim kurulması şarttır (11).

Öğretmenlerin ve ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılımı çalışmalarına yönelik görüşlerinin incelediği araştırmalarda; öğretmenler ve ebeveynler aile katılımının önemli olduğu konusunda birleşmişlerdir. Öğretmenler, çoğunlukla ebeveynlerin sınıfta etkinlik uygulaması şeklinde aile katılımı çalışmalarını

yaptıklarını belirtmişlerdir. Ebeveynler ise aile katılımına yönelik çalışmaların çeşitlendirilmesini istemişlerdir (12).

Öğretmenlerin programlarına aldıkları aile katılımı çalışmaları çoğunlukla; evde çocukla birlikte çalışma yapma, ebeveynlerin eğitim etkinliklerine katılmaları ve ebeveynlerin okul ziyaretleri yapması şeklindedir. Öğretmenler, aile katılımı çalışmaları içerisinde yönetim ve karar verme sürecine ebeveynleri katmamaktadırlar. Ayrıca ev ziyaretleri, eğitim panoları düzenleme, telefon görüşmeleri yapma, teyp ve kayıtların ebeveynlere gönderilmesi ve ebeveynler için bilgilendirici toplantı düzenleme etkinliklerine de yıllık planda yer verilmediği Abbak'ın (2008) araştırmasından elde ettiği bulgulardandır. Bu araştırmada meslekte on yılını aşmış olan öğretmenlerin aile katılımını sağlamada daha iyi oldukları görülmüştür. Ayrıca çalışmayan ve evleri okula yakın olan ebeveynlerin okula hemen her gün geldikleri ve öğretmenle yüz yüze görüştükleri bulgusu da elde edilmiştir (13).

Kaya (2002)'nin araştırmasında anne-babalar, okul öncesi eğitimde uygulanan programlara karşı ilgili olduklarını, okul ile işbirliğine hazır olduklarını belirtmişlerdir. Araştırma kapsamında olan altı okul öncesi eğitim kurumundan yalnızca birinde aile katılımı çalışması yapıldığı yönünde görüş belirtmişlerdir (14). Eğmez (2008) öğretmen ve ailelerin, aile katılımına yönelik çalışmalar konusundaki görüşlerinde farklılıklar olduğunu belirlemiştir. Öğretmenler; aile, katılımı çalışmalarını yaptıklarını belirtmişlerdir. Aileler ise öğretmenlerin aile katılımını sağlamaya yönelik yöntem ve teknikleri yeterince uygulamadıklarını ifade etmişlerdir (15).

Şahin ve Turla (2003); aile katılımına yönelik araştırmalarında, öğretmenlerin aile katılımını sağlamak için hangi etkinliklere başvurduğunu araştırmıştır. Bu araştırmada öğretmenlerin %46'sının ev ziyaretleri gerçekleştirdikleri bulgusu elde edilmiştir. Aynı araştırmada öğretmenlerin %83'ünün aile katılımı çalışması olan ebeveyn toplantıları düzenlediği ve öğretmenlerden %68'inin bireysel görüşmeler gerçekleştirdiği bulguları elde edilmiştir. Öğretmenlerin %83'ünün aile katılımı etkinliklerinden biri olan bireysel görüşmelere yer verdiği bulgusu elde edilmiştir (16). Ayrıca Kaya ve Gültekin (2003) tarafından yapılan araştırmada da ebeveynlerin okulda yapılan çalışmalardan nasıl haberdar oldukları araştırılmıştır. Ebeveyn toplantısında ya da çocuğu okula bırakıp alırken haberdar olan ebeveynlerin oranının en yüksek ikinci oran olduğu bulgusu elde edilmiştir (3).

Kaya (2002) araştırmasında; anne babaların, öğretmenlerle sorunları oldukça her gün görüştüğü, çocuklarının okulda yaptıkları günlük etkinlikler konusunda en fazla ebeveyn toplantılarıyla, okul panosuna asılan çalışmalarla ve duyurularla haberdar oldukları bulgusunu elde etmiştir (14). Çaltık ve Kandır (2006) araştırmalarında; ailelerin katılımını sağlamada yararlanılan başlıca etkinliklerin; ebeveyn toplantıları, bilgilendirme toplantıları ve geziler olduğu bulgusunu elde etmiştir. Ayrıca, ailelerle iletişim kurmada kullanılan tekniklerin sırasıyla; selamlaşma, telefon görüşmeleri, bülten ve bülten tahtaları, haber mektupları, kitapçıklar, broşürler, afiş, fotoğraflar ve iki yön-

lü yazışmalar şeklinde olduğu bulgusu nu da elde etmişlerdir (17).

Brooks (2004) aile katılımının çocuğun sosyalleşmesi ve akademik başarısı üzerindeki etkisini incelediği araştırmasında, aile katılımına yer verilmesinin çocukların sosyalleşmesini ve akademik başarısını artırdığı sonucuna varmıştır. (18). Ailenin eğitime katılımı, aile bireylerinin okul öncesi eğitim hakkında görüş sahibi olmaları ve çalışmaların evde pekiştirilmesini desteklemeleri ve böylece eğitimde devamlılığın sağlanması için gereklidir. Eğitimde sürekliliğin sağlanması, başarıyı artırır. Ailenin eğitime katılımı, ebeveynlerin çocuk yetiştirme konusundaki bilgi ve becerilerini artırmakta ve daha etkili ebeveynler olmalarını sağlamaktadır (6).

Okul öncesi dönemde, çağdaş ve ekonomik toplumun gerektirdiği; duygu ve düşüncelerini özgürce ifade edebilen, araştırmacı, meraklı, girişimci, kendi kendine karar verebilen, kendi haklarına ve başkalarının haklarına saygılı, yeteneklerini kullanma becerisine sahip ve öz denetim geliştirebilen çocuklar yetiştirebilmek ancak okul ve ailenin iş birliği ile mümkün olacaktır (1). Aile katılımı; okul öncesi eğitim kurumlarının etkili olabilmesi, belirlenen amaç ve kazanımların gerçekleşmesi, okul öncesi eğitim kurumlarında kazanılan davranışların pekiştirilmesi için gereklidir. Aile katılımı ayrıca; okul ve ev arasındaki yaşantı zincirinin oluşturulmasını, evin çocuk için uyarıcı bir ortam haline getirilebilmesini, anne babaların olumlu tutum ve davranışlar geliştirebilmelerini de sağlar. Aile katılımı çalışmaları; anne babaların çocukları ile olumlu bir iletişim kurabilmelerini de desteklemektedir (19).

Okulöncesi eğitimde aile katılımının, çocuk ve aile üzerinde çok sayıda olumlu etkisi olduğu açıktır. Bu nedenle aile katılımı çalışmalarının etkili bir şekilde yapılması gerekir. Öğretmenlerin aile katılımını sağlamak için neler yaptıkları ve ebeveynlerin bunlardan haberdar olup olmadıklarının bilinmesi önemlidir. Bu nedenle bu araştırmada; ebeveynlerin ve öğretmenlerin, okul öncesi eğitim kurumlarında yapılan aile katılımı çalışmaları hakkında görüşleri belirlenmiş ve karşılaştırılmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. Ebeveynlerin aile katılımı çalışmalarına yönelik görüşleri nelerdir?
2. Öğretmenlerin aile katılımı çalışmalarına yönelik görüşleri nelerdir?
3. Ebeveynlerin ve öğretmenlerin aile katılımı çalışmalarına yönelik görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2. YÖNTEM

Bu araştırmada betimsel yöntemi kullanılmıştır. Ebeveyn ve öğretmenlerden; öğretmenlerin okullarda gerçekleştirdikleri aile katılımı çalışmalarının neler olduğuna ilişkin görüşleri, anket kullanılarak alınmıştır. Çalışmada genel tarama modellerinde tekil ve ilişkisel taramalara yer verilmiştir (20). Çalışma grubunu Burdur ili merkezinde bulunan üç bağımsız anaokulu sekiz ilköğretim okulunun anasınıflı ebeveynle-

rinden çalışmaya katılmayı kabul eden 114 ebeveyn ve 30 öğretmen oluşturmaktadır.

Ebeveynlerin; %7'si 20-25, %14'ü 26-30, %31'i 31-35, %33'ü 36-40 ve %15'i de 41 yaş ve daha yukarı yaştaki ebeveynlerdir. Bu ebeveynlerin; %20'si ilkokul mezunu, %13'ü ortaokul ya da ilköğretim okulu mezunu, %24'ü lise mezunu, %33'ü üniversite mezunu ve %10'u da lisansüstü düzeyde eğitim almış ebeveynlerdir.

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin %17'si 20-25, %7'si 26-30, %17'si 31-35, %33'ü 36-40 ve 27'si de 41 yaş veya daha yukarı yaşta olan öğretmenlerdir. Bu öğretmenlerin; %27'si meslekte 1-5 yıllık, %13'ü 6-10 yıllık, %20'si 11-15 yıllık, %17'si 16-20. yıllık ve %23'ü de 21 yıl ve daha fazla mesleki deneyime sahip öğretmenlerdir.

Verilerin Toplama araçları ve verilerin analizi

Araştırmanın verileri Çağdaş ve arkadaşları (2007) tarafından geliştirilen “Aile Katılımı Çalışmaları” adlı anketin düzenlenmiş ebeveyn ve öğretmen formu ile elde edilmiştir. Anket maddeleri için uzman görüşüne başvurulmuş ve görüşler doğrultusunda düzeltilen maddeler anket formunda kullanılmıştır. Ebeveyn ve öğretmen formları kişisel bilgilerin alındığı bölüm ve aile katılımı bölümü olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Kişisel bilgiler bölümü iki madde ve aile katılımı bölümü 19 maddeden oluşmaktadır. Deneme uygulaması için 67 ebeveyn uygulanmış ve anketin alfa güvenilirlik katsayısı .78 olarak bulunmuştur. Anketin araştırma sürecinde kullanımından elde edilen verilerin analizinde ise güvenilirlik .84 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerle yapılan çalışmadan elde edilen güvenilirlik ise .62'dir.

Anket maddeleri “evet”, “kısmen” ve “hayır” olacak şekilde üçlü derecelendirilmiştir. Öğretmen ve ebeveynlerden alınan görüşlerin dağılımına ilişkin frekans ve yüzde tabloları oluşturulmuştur. Öğretmen ve ebeveyn görüşleri; anketle elde edilen sıralama ölçeğine ait veriler olarak kabul edildiğinden ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılmasında parametrik olmayan istatistiklerden Mann Whitney U testi uygulanmıştır (21).

3. BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde; araştırmadan elde edilen bulgular araştırma sorularına göre düzenlenerek tablolar halinde sunulmuş ve tartışılmıştır.

1. Aile katılımı çalışmalarına yönelik ebeveyn görüşleri nelerdir? Ebeveynlerden elde edilen verilerin frekans ve yüzde dağılımlarına bakılmıştır. Bu amaçla düzenlenen bilgiler Tablo1'de verilmiştir.

Tablo 1. Aile Katılımına İlişkin Ebeveyn Görüşleri

Maddeler	Hayır		Kısmen		Evet	
	f	%	f	%	f	%
Çocuğumuzu okula bırakırken veya alırken bizlerle görüşüyor	0	0	15	13	99	87
Ailelerle telefon görüşmeleri yapıyor	24	21	18	16	72	<u>63</u>
Ailelere haber mektupları gönderiyor	22	19	17	15	75	<u>66</u>
Ailelerle idare kanalıyla resmi yoldan yazıyor	75	66	25	22	14	12
Aileler için bilgilendirici kitapçıklar hazırlıyor	36	32	25	22	53	46
Aileler için eğitim panoları hazırlıyor	33	29	17	15	64	56
Aileler için haberleşme panosu hazırlıyor	36	31	28	25	50	44
Aileler için afişler hazırlıyor	<u>56</u>	49	26	23	32	28
Aileler için sergi veya çay düzenliyor	<u>52</u>	46	24	21	38	33
Ailelerle birlikte dergi ya da gazete çıkarıyor	83	73	12	10	19	17
Okulda yapılan çalışmaların fotoğraflarını ailelerin görmesi için sergiliyor	23	20	29	26	62	<u>54</u>
Okulda yapılan çalışmaların fotoğraflarını CD'ye aktararak ailelere gönderiyor	<u>77</u>	68	15	13	22	19
Ailelerin isteklerini almak için dilek kutusu hazırlıyor ve kullanıyor.	91	80	12	10	11	10
Ailelerin eğitimlerine katkı sağlamak için makale kutusu kullanıyor.	104	92	5	4	5	4
Anne babaların çocuklarına ilişkin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için kitaplıklar oluşturuyor	<u>51</u>	45	23	20	40	35
Ailelerin günlük (okuldaki etkinliklere) programlara katılımını sağlıyor.	12	10	33	29	69	<u>61</u>
Aileler için bilgilendirme toplantıları (konferanslar) düzenliyor.	12	10	31	27	71	<u>62</u>
Ailelerle bireysel görüşmeler yapıyor.	0	0	18	16	96	84
Ailelere ev ziyaretleri yapıyor.	49	43	19	17	46	40

Tablo 1'de ebeveynler, öğretmenlerin ebeveyn katılımını sağlamaya yönelik olarak gerçekleştirdikleri etkinliklerden; "Çocuğumuzu okula bırakırken veya alırken bizlerle görüşüyor" ve "Ailelerle bireysel görüşmeler yapıyor" maddelerine çoğunlukla 'evet' demişlerdir. Ebeveynlerin yarısından fazlası; öğretmenlerin ailelerle telefon görüşmeleri yaptığı, haber mektupları gönderdiği, okulda yapılan çalışmaların fotoğraflarını ailelerin görmesi için sergilediği, ailelerin günlük (okuldaki etkinliklere) programlara katılımını sağladığı ve aileler için bilgilendirme toplantıları (konferanslar) düzenlediği görüşündedir. Bu bulgu, Şahin ve Turla (2003)'nın araştırmalarından elde ettikleri; öğretmenlerin büyük çoğunluğunun aile katılımı çalışması için ebeveyn toplantıları düzenlediği ve bireysel görüşmeler gerçekleştirdiği bulgusu ile de paralellik göstermektedir. Bu bulgu ayrıca Şahin ve Turla (1996) tarafından yapılan bir başka araştırmadan elde edilen; öğretmenlerin %83'ünün bireysel görüşmeler gerçekleştirdiği bulgusu ile de paralellik göstermektedir.

Ayrıca Kaya ve Gültekin (2003) tarafından yapılan araştırmada da ebeveynlerin okulda yapılan çalışmalardan nasıl haberdar oldukları araştırılmıştır. Ebeveyn toplantısında ya da çocuğu okula bırakıp alırken haberdar olan ebeveynlerin oranının en yüksek ikinci oran olduğu bulgusu elde edilmiştir. Kaya (2002)'nin araştırmasında anne babaların, öğretmenlerle sorunları oldukça hemen hemen her gün görüştikleri bulgusunu elde edilmiştir. Ayrıca anne babalar, çocuklarının okulda yaptıkları günlük etkinlikler konusunda en fazla ebeveyn toplantılarında, okul panosuna asılan çalışmalarla ve panoya asılan programdan bilgi aldıklarını belirtmişlerdir. Çaltık ve Kandır'ın 2006'da yaptıkları araştırmada; başlıca aile katılımı etkinliği olarak ebeveyn toplantıları, bilgilendirme toplantıları ve geziler düzenlendiği bulgusunu elde etmiştir. Öğretmenler, ailelerle iletişim kurmak için sırasıyla; selamlaşma, telefon görüşmeleri, bülten ve bülten tahtaları, haber mektupları, kitapçıklar, broşürler, afiş, fotoğraflar ve iki yönlü yazışma yapma tekniklerini kullanmaktadır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular literatürdeki bulgularla paralellik göstermektedir.

Tablo 1'de Ebeveynlerin büyük çoğunluğu öğretmenlerin; makale kutusu hazırlamadığını (%92), dilek kutusu hazırlamadığını (%80), ailelerle birlikte dergi ya da gazete çıkarmadığını (%73) belirtmiştir. Ayrıca ebeveynlerin yarıya yakını; öğretmenlerin ailelerle resmi kanaldan yazışmadığını, aileler için afiş hazırlamadığını, sergi ya da çay düzenlemediğini, okulda yapılan çalışmaların fotoğraflarını cd'ye aktararak ailelere göndermediğini, anne-babalar için kitaplıklar oluşturmadığını belirtmiştir. Bu bulgu, Şahin ve Turla (2003)'nin araştırmalarından elde ettikleri; öğretmenlerin %64'ünün ebeveynler için konferans ya da seminer düzenlemedikleri bulgusunu desteklemektedir.

2.Öğretmenlerin aile katılımı çalışmalarına yönelik görüşleri nelerdir. Öğretmenlerin aile katılımı çalışmalarına ilişkin görüşlerinin frekans ve yüzde değerleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Aile Katılımına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Maddeler	Hayır		Kısmen		Evet	
	f	%	f	%	f	%
Çocuğu okula bırakırken veya alırken görüşme yapma			2	7	28	93
Ailelerle telefon görüşmeleri yapma	0	0	0	0	30	100
Ailelere haber mektupları gönderme	0	0	7	23	23	<u>77</u>
Ailelerle idare kanalıyla resmi yoldan yazışma	18	60	10	33	2	7
Aileler için bilgilendirici kitapçıklar hazırlama	4	13	9	30	17	<u>58</u>
Aileler için eğitim panoları hazırlama	0	0	11	37	19	<u>63</u>
Aileler için haberleşme panosu hazırlama	7	23	13	43	10	33
Aileler için afişler hazırlama	4	13	14	47	12	40
Aileler için sergi veya çay düzenleme	3	10	3	10	24	<u>80</u>

Ailelerle birlikte dergi ya da gazete çıkarma	19	63	1	3	10	33
Okulda yapılan çalışmaların fotoğraflarını ailelerin görmesi için sergileme	1	3	1	3	28	94
Okulda yapılan çalışmaların fotoğraflarını CD'ye aktararak ailelere gönderme	1	3	6	20	23	<u>77</u>
Ailelerin isteklerini almak için dilek kutusu hazırlama/kullanma	17	57	9	30	4	13
Ailelerin eğitimlerine katkı sağlamak için makale kutusu hazırlama/kullanma	26	87	3	10	1	3
Anne babaların çocuklarına ilişkin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için kitaplıklar oluşturma	7	23	18	60	5	17
Ailelerin günlük (okuldaki etkinliklere) programlara katılımını sağlamak.	0	0	7	23	23	<u>77</u>
Aileler için bilgilendirme toplantıları (konferanslar) düzenleme	3	10	7	23	20	<u>67</u>
Ailelerle bireysel görüşmeler yapma	0	0	0	0	30	100
Ailelere ev ziyaretleri yapma.	8	27	7	23	15	50

Tablo 2'de; öğretmenlerin tamamının ailelerle bireysel görüşmeler ve telefon görüşmeleri yaptığını belirttiği görülmektedir. Yine öğretmenlerin tamamına yakını; çocukların okula bırakılıp alınması sırasında ebeveynlerle görüştiklerini ve okulda yapılan çalışmalara ait fotoğrafları ailelerin görmesi için sergilediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin yarısından fazlası ise; ailelere haber mektupları gönderdiğini, bilgilendirici kitapçıklar ve panolar hazırladığını, sergi ve çay düzenlediğini, okulda yapılan çalışmaların fotoğraflarını CD'ye aktararak gönderdiğini ve aileler için bilgilendirme toplantıları (konferanslar) düzenlediğini belirtmiştir.

Çaltık ve Kandır (2006) aile katılımı için öğretmenlerin görüşlerini inceledikleri araştırmalarında öğretmenlerin; ebeveyn toplantıları düzenleme, telefon görüşmeleri yapma, bülten ve bülten tahtaları hazırlama, haber mektupları gönderme, kitapçık broşür ve afiş, hazırlama, fotoğrafları ailelere gönderme şeklinde etkinliklerle aile katılımını sağladıkları bulgusu ile bu araştırmadan elde edilen bulgular paralellik göstermektedir. Öğretmenlerin, okullarda aile katılımını sağlamak için en az yaptıkları çalışmanın makale kutusu hazırlamak olduğunu da tabloda görmekteyiz.

Öğretmenlerin, aile katılımına için yaptıkları çalışmalarla ilgili görüşlerinin ebeveynlere göre daha olumlu olduğu tablodan anlaşılmaktadır. Bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına Mann Whitney U ile bakılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Ebeveyn ve Öğretmen Görüşlerinin Mann Whitney U Testi Sonuçları

	n		Sıra ort.	Sıra toplamı	U	p
Çocuğu okula bırakırken veya alırken görüşme yapma	114	E	71,53	8154,0	1599,0	,329
	30	Ö	71,53	2286,0		
Ailelerle telefon görüşmeleri yapma	114	E	66,97	7635,0	1080,0	,000
	30	Ö	93,50	2805,0		
Ailelere haber mektupları gönderme	114	E	70,19	8002,0	1447,0	,116
	30	Ö	81,27	2438,0		
Ailelerle idare kanalıyla resmi yoldan yazışma	114	E	72,03	8211,0	1656,0	,753
	30	Ö	74,30	2229,0		
Aileler için bilgilendirici kitapçıklar hazırlama	114	E	69,99	7979,0	1424,0	,127
	30	Ö	82,03	2461,0		
Aileler için eğitim panoları hazırlama	114	E	69,83	7960,5	1405,5	,092
	30	Ö	82,65	2479,5		
Aileler için haberleşme panosu hazırlama	114	E	72,89	8309,0	1666,0	,817
	30	Ö	71,03	2131,0		
Aileler için afişler hazırlama	114	E	67,73	7721,0	1166,0	,004
	30	Ö	90,63	2719,0		
Aileler için sergi veya çay düzenleme	114	E	65,13	7425,0	870,0	,000
	30	Ö	100,50	3015,0		
Ailelerle birlikte dergi ya da gazete çıkarma	114	E	70,64	8052,5	1497,5	,190
	30	Ö	79,58	2387,5		
Okulda yapılan çalışmaların fotoğraflarını ailelerin görmesi için sergileme	114	E	66,68	7602,0	1047,0	,000
	30	Ö	94,60	2838,0		
Okulda yapılan çalışmaların fotoğraflarını CD'ye aktararak ailelere gönderme	114	E	61,93	7060,5	505,5	,000
	30	Ö	112,65	3379,5		
Ailelerin isteklerini almak için dilek kutusu hazırlama/kullanma	114	E	69,25	7894,5	1339,5	,016
	30	Ö	84,85	2545,5		
Ailelerin eğitimlerine katkı sağlamak için makale kutusu hazırlama/kullanma	114	E	71,86	8192,0	1637,0	,485
	30	Ö	74,93	2248,0		
Anne babaların çocuklarına ilişkin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için kitaplıklar oluşturma	114	E	71,94	8201,5	1646,5	,739
	30	Ö	74,62	2238,5		
Ailelerin günlük (okuldaki etkinliklere) programlara katılımını sağlama.	114	E	69,71	7947,0	1392,0	,065
	30	Ö	83,10	2493,0		
Aileler için bilgilendirme toplantıları (konferanslar) düzenleme	114	E	71,88	8194,5	1639,5	,684
	30	Ö	74,85	2245,5		
Ailelerle bireysel görüşmeler yapma	114	E	70,13	7995,0	1440,0	,020
	30	Ö	81,50	2445,0		
Ailelere ev ziyaretleri yapma.	114	E	70,21	8004,5	1449,5	,166
	30	Ö	81,18	2435,5		

Ebeveyn ve öğretmenlerin okul öncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen aile katılımı çalışmalarına yönelik görüşleri arasında anlamlı farklılıklar olduğu Tablo 3'te görülmektedir. "Ailelerle telefon görüşmeleri yapma", "Aileler için eğitim panoları hazırlama", "Aileler için afişler hazırlama", "okulda yapılan çalışmaların fotoğraflarını ailelerin görmesi için sergileme", "okulda yapılan çalışmaların fotoğraflarını CD'ye aktararak ailelere gönderme", "ailelerin isteklerini almak için dilek kutusu hazırlama/kullanma" ve "ailelerle bireysel görüşmeler yapma" maddelerinde farklılığın anlamlı olduğu görülmektedir ($p < .05$).

Anlamlı farklılık bulunan etkinliklerde; öğretmenler etkinliği, tüm ebeveynler değil az sayıda ya da tek bir ebeveyn ile bile gerçekleştirmişse kendisine bu çalışmadan tam puan vermiş olabilir. Bu nedenle de bu etkinliklerde ebeveyn ve öğretmen görüşleri açısından anlamlı farklılık bulunmuş olabilir.

Öğretmenler gerçekten aile katılımını sağlamak için gerekli etkinlikleri gerçekleştiriyor olabilir. Ancak bu etkinliklerden ebeveynlerin yeterince haberdar olmadığı anlaşılmaktadır. Aile katılımını sağlamaya yönelik etkinliklerden bir bölümü, ebeveynin okula gelmesi halinde görüp bilgi sahibi olabileceği etkinliklerdir (Panolar, makale kutuları gibi). Kaya ve Gültekin (2003) araştırmalarında ebeveynlerin okulda yapılan çalışmalardan; ebeveyn toplantıları ya da çocuğun okula bırakılıp alınması sırasında haberdar oldukları yönünde bir bulguyu elde etmiştir (3). Bu bulgu da dikkate alındığında; öğretmenlerin aile katılımı sağlamak için çalışmış olabilecekleri ancak bu durumun ebeveynler tarafından tam olarak fark edilememiş olduğu söylenebilir. Ebeveynlerin, çocuklarını okula servisle göndermeleri bu çalışmalarını fark etmelerini engellemiş olabilir. Abbak (2008) araştırmasında; çalışmayan ve evleri okula yakın olan ebeveynlerin okula hemen her gün geldikleri ve öğretmenle yüz yüze görüştükleri bulgusu elde etmişti. Çalışan veya evi okula uzak olan ebeveynlerin, okula gelemedikleri için aile katılımı çalışmalarından da yeterince haberdar olmadıkları söylenebilir.

Yapılan aile katılımı çalışmalarında ebeveyn ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı farklılık çıkması, ebeveyn ve öğretmenlerin beklentilerinin farklı olmasından da kaynaklanmış olabilir. Öğretmenler yaptıkları çalışmaları yeterli görüyor olsa da ebeveynler daha farklı ve etkili çalışma beklentisi içinde olabilirler. Benzer bir durum Eğmez (2008)'in araştırmasında da elde edilmişti. Bu çalışmada; öğretmen ve ailelerin, aile katılımı çalışmaları konusundaki görüşlerinde farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Öğretmenler aile katılımı çalışmalarını yapıyor görünmüş ancak ebeveynlerin görüşlerine bakıldığında ise öğretmenlerin aile katılımını sağlamaya yönelik yöntem ve teknikleri yeterince uygulamadıkları sonucuna varılmıştı.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuç olarak, öğretmenlerin aile katılımını sağlamaya yönelik olarak gerçekleştirdikleri çalışmalarla ilgili olarak ebeveynler ve öğretmenler arasında görüş farklılıkları olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin büyük çoğunluğu öğretmenlerin; makale ve dilek kutusu hazırlamadığını, ailelerle birlikte dergi ya da gazete çıkarmadığını belirtmiştir. Ayrıca ebeveynlerin yarıya yakını; öğretmenlerin ailelerle resmi kanaldan yazışmadığını, aileler için afiş hazırlamadığını, sergi ya da çay düzenlemediğini, okulda yapılan çalışmaların fotoğraflarını cd'ye aktararak ailelere göndermediğini, anne-babalar için kitaplıklar oluşturmadığını belirtmiştir. Bu çalışmaları hiç yapmadım diyen öğretmenlerin oranı ise ebeveynleri oranından oldukça düşüktür.

Bu sonuçlar göstermektedir ki; okullarda yapılan aile katılımı çalışmaları amaçlanan düzeyi karşılamamaktadır. Öğretmenlerin çabaları ya kağıt üzerinde, ya dosyalarda kalmakta ya da ebeveyne fark ettirilememektedir. Bu nedenle öğretmenlerin, aile katılımı çalışmalarını, ebeveynlerinin fark etmesini sağlayacak önlemleri almaları gerekmektedir. Aile katılımı çalışmalarını, çocukların tüm gelişimlerini olumlu yönde

etkilediği literatürdeki araştırmalardan elde edilen sonuçtur. Aile katılımı çalışmalarına gereken önemin verilmesi sağlıklı toplum, etkili okul aile işbirliği için gereklidir.

Bu amaçla; öğretmenler için aile katılımı çalışmalarının önemi ve nasıl düzenlenmesi gerektiği, özellikle de bu çalışmaların aileler tarafından fark edilir olması için yapılması gerekenlere ilişkin bilgilendirme çalışmaları yapılabilir. Aile katılımı çalışmalarının etkisine yönelik deneysel çalışmalar yapılarak sonuçlarının öğretmenler ve ebeveynlerce paylaşılması sağlanarak bu çalışmaların etkililiği sağlanabilir.

5. KAYNAKÇA

1. Ömeroğlu, E. ve Yaşar, M.C. (2005). Okul öncesi eğitim kurumlarında ailenin eğitime katılımı. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*. Nisan. Yıl 6. Sayı:62
2. Oktay, A. (2003).Okul öncesi dönemi. *Ana-Baba Okulu*. Remzi Kitabevi. İstanbul.
3. Kaya, Ö.M. ve Gültekin, M. (2003) Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlara ailelerin ilgi ve katılımları ile okul öncesi eğitim kurumlarının aile eğitimine katkısı konusunda anne-baba görüşleri. *OMEP Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı Bildiri Kitabı*. 3. Cilt. s.311-333
4. Gutman, L. M.,ve Midgley, C. (2000). The role of protective factors in supporting the academic achievement of poor African American students during the middle school transition. *Journal of Youth and Adolescence*,29,233–248.
5. Anderson,K.J.,Minke,K.M. (2007) Parent Involvement in education:Toward an Understanding of Parents' Decision Making. *The Journal of Educational Research* p.311-323
6. Çelik, N. ve Daşcan, Ö.(2007) Okul öncesi Eğitim Programı ve Öğretmen Kılavuzu. Anı Yayıncılık. Ankara
7. Marcon.(1999) Positive relationships between parent school involvement and public school dinner, *School Psychology Review*, 02796015, 1999, Vol. 28, Issue 3
8. Percival, G. (1995). Differential parental participation in a comprehensive *early* intervention project: Is more active better? *Dissertation Abstracts International*, 56(01), 145A.
9. Driessen, G., Smit,F.ve Slegers,P. (2005). Parental involvement and educational achievement *British Educational Research Journal*. Vol 31, No. 4, August 2005, pp. 509-532
10. Hughes,M. ve Greenhough,P. (2006). Boxes, bags and videotape: enhancing home–school communication through knowledge exchange activities. *Educational Review* Vol. 58, No. 4, November 2006, pp. 471–487
11. Webb, L. Çeviren: Yafet, Dolly. (1991).Çocuk ,Aile ve Anaokulu. Ya-Pa Yayınları.İstanbul
12. Akaya,M.(2007).Öğretmenlerin ve ebeveynlerin okul öncesi eğitim Kurumlarında Uygulanan Aile Katılımı Çalışmalarına İlişkin Görüşleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
13. Abbak, B.S.(2008). Okul öncesi Eğitim Programlarındaki Aile Katılımı Etkinliklerinin Anasınıfı Öğretmenleri ve Ebeveyn Görüşleri Açısından İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi. Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.

14. Kaya, Ö. M. (2002). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Programlara Ailelerin İlgi ve Katılımları ile Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Aile Eğitimine Katkısı Konusunda Anne Baba Görüşleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
15. Eğmez Köksal, C.F. (2008). Okul öncesi Eğitim Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya
16. Şahin, F. T ve Turla, A. (2003). Okul öncesi Eğitim Kurumlarında Yapılan Aile katılımı Çalışmalarının İncelenmesi. OMEP Dünya Konye Toplantısı ve Konferansı ve Bildiri Kitabı. . 1. Cilt . 379-392.
17. Çaltık, İ., Kandır, A. (2006). “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Görevli Öğretmenlerin 2002 Okul Öncesi Eğitim Programında Aile Katılımının Sağlanmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi”, 1. Uluslar Arası Ev Ekonomisi Kongresi, Ankara
18. Brooks, J.E. (2004). Family Involvement In Early Childhood Education: A descriptive Study Of Family Involvement Approaches And Strategies In Early Childhood Classrooms. Diisertation Abstracts International. 2890 A. UMI no.3142799.
19. Çağdaş, A., Seçer, Z.Ş. (2004). Anne Baba Eğitimi. Editör: Aysel Çağdaş. Eğitim Kitabevi. Konya
20. Karasar, N. (1998). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara
21. Büyüköztürk, Ş. (2007). Sosyal Bilimler İçin veri analizi el kitabı. 7. Baskı. Ankara: Pegem yayıncılık